

**ULUSLARARASI YATIRIM POZİSYONU METODOLOJİSİ VE
TÜRKİYE UYGULAMASI**

**T.C. MERKEZ BANKASI
İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ÖDEMELER DENGESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

ULUSLARARASI YATIRIM POZİSYONU METODOLOJİSİ VE TÜRKİYE UYGULAMASI

İÇİNDEKİLER:

I- ULUSLARARASI YATIRIM POZİSYONU

II- TANIM, SINIFLAMA VE VERİ KAYNAKLARI

- 1) Doğrudan Yatırımlar
 - a) Tanım
 - b) Sınıflama
 - i) Yatırımın yönüne göre
 - ii) Enstrümana göre
 - c) Veri kaynakları
 - i) Yurt dışındaki Doğrudan Yatırımlar
 - ii) Yurt içindeki Doğrudan Yatırımlar
- 2) Portföy Yatırımları
 - a) Tanım
 - b) Sınıflama
 - i) Enstrümana göre
 - ii) Sektörlere göre
 - c) Veri kaynakları
 - i) Portföy Yatırımları - Varlıklar
 - ii) Portföy Yatırımları - Yükümlülükler
- 3) Diğer Yatırımlar
 - a) Tanım
 - i) Ticari Krediler
 - ii) Krediler
 - iii) Mevduatlar
 - b) Sınıflama
 - i) Enstrümana göre
 - ii) Sektörlere göre
 - iii) Vadeye göre

- c) Veri kaynakları
 - i) Diğer Yatırımlar - Varlıklar
 - ii) Diğer Yatırımlar - Yükümlülükler
- 4) Rezervler
 - a) Tanım
 - b) Sınıflama
 - i) Parasal Altın Rezervleri
 - ii) Özel Çekiş Hakları
 - iii) IMF nezdinde Rezerv Varlıklar
 - iv) Yabancı para
 - c) Veri kaynakları

III- AKIM - STOK İLİŞKİSİ

IV- SEKTÖRLER

- 1) Merkez Bankası
- 2) Genel Hükümet
- 3) Bankalar
- 4) Diğer Sektörler

V- EKONOMİK FAALİYET SINIFLAMASI

VI- YAYIM

- 1) Yıl sonları itibarıyla yayımlanan Uluslararası Yatırım Pozisyonu
- 2) Ay sonları itibarıyla gösterge niteliğinde yayımlanan Uluslararası Yatırım Pozisyonu

ULUSLARARASI YATIRIM POZİSYONU METODOLOJİSİ VE TÜRKİYE UYGULAMASI

I- ULUSLARARASI YATIRIM POZİSYONU

Uluslararası Yatırım Pozisyonu (UYP), **bir ekonomideki yerleşik kişilerin yurt dışı yerleşik kişilerden olan finansal alacakları ile rezerv varlık olarak tutulan altın şeklindeki finansal varlıklarının ve yerleşiklerin yurt dışı yerleşik kişilere olan finansal yükümlülüklerinin belli bir tarihteki stok değerini** gösteren istatistiki bir tablodur.

UYP'de **toplam finansal varlıklar ile toplam finansal yükümlülüklerin farkı net uluslararası yatırım pozisyonu** olarak adlandırılmaktadır. Başka bir deyişle, net uluslararası yatırım pozisyonu, Türkiye'nin yurt dışından alacaklarıyla, Türkiye'nin yurt dışına borçlarının netini göstermektedir. Net pozisyon pozitif veya negatif olabilir.

Uluslararası standartlar, Uluslararası Para Fonu'nun üye ülkelere yol gösterici olarak hazırladığı "**Ödemeler Dengesi El Kitabı (Balance of Payments Manual)**"nda yer almakta olup, söz konusu standartlar ülkeler arasında istatistiklerin karşılaştırılabilirliğini sağlamaktadır. Bu El Kitabı'nın halen beşinci versiyonu uygulanmakta olup, altıncı versiyonu yayınlanmış ancak uygulanmasına henüz geçilmemiştir. Bu metinde yer alan tanım, kayıt ve sınıflama bilgileri beşinci El Kitabı esas alınarak hazırlanmıştır.

II- YATIRIM TANIM, SINIFLAMA VE VERİ KAYNAKLARI:

"**Varlıklar**" ve "**Yükümlülükler**" olmak üzere iki bölümden oluşan UYP'de, kayıtların yatırım şekline göre sınıflandırıldığı 4 ana yatırım grubu ve alt grupları aşağıda açıklanmaktadır.

5) Doğrudan Yatırımlar:

a) Tanım:

IMF'nin Ödemeler Dengesi 5. El Kitabı ve OECD'nin Doğrudan Yatırım Tanımları Kitabı'nda (OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment-4th Edition), doğrudan yatırım, bir ülkede yerleşiklerin başka bir ülkede yerleşik

şirkette **sürekli bir pay elde ettiği** uluslararası yatırım kategorisi olarak tanımlanmaktadır. Şirket payında sürekli mülkiyet, yabancı yatırımcının **uzun vadeli bir yatırımının varlığını ve şirketin yönetiminde etkin olduğunu** göstermektedir. Doğrudan yatırım şirketi, yabancı yatırımcının bir şirketteki hisse senetlerinin **yüzde 10 ve/veya daha fazlasına sahip olduğu** şirketler olarak tanımlanmakta, hisse senetlerinin yüzde 10 ve/veya daha fazlasına sahip olunması da doğrudan yatırım ilişkisinin varlığını belirlemektedir.

Yabancı yatırımcıların **şirketlerde aldıkları pay** için ödedikleri tutarlar ile **sermayeye dönüştürülen dağıtılmayan şirket kârları** ile yabancı ortakla, doğrudan yatırım yapılan şirket arasındaki **ticari ve nakdi krediler** “Doğrudan Yatırım” kalemi altında izlenmektedir.

b) Sınıflama:

UYP’de doğrudan yatırımlar kalemi,

i) Yatırımın yönüne göre:

- Yurt dışında (Varlıklar bölümünde)
 - Yurt içinde (Yükümlülükler bölümünde)
- alt başlıklarında,

ii) Enstrümana göre:

- Yurt dışında yerleşik kişilerin ülkemizde yerleşik şirketlerde aldıkları hisseler ile dağıtılmayan ve sermayeye dönüştürülen kârlar **özsermaye ve yeniden yatırıma dönüştürülen kârları** içeren “**Sermaye**” başlığı altında,

- Yabancı ortaklı kuruluşların yabancı ortaklarından sağladıkları ticari ve nakdi krediler “**Diğer Sermaye**” kaleminde izlenmektedir.

c) Veri kaynakları:

i) Yurt dışındaki Doğrudan Yatırımlar:

Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışında yaptıkları doğrudan yatırımlara ilişkin veriler, 2008 yılı verilerinden başlamak üzere T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı

(Hazine Müsteşarlığı) tarafından 2010 yılında yapılan ankete dayanmaktadır. Söz konusu stok rakamın coğrafi ve sektörel dağılımı da mevcut bulunmaktadır.

ii) Yurt içindeki Doğrudan Yatırımlar:

Yurt dışında yerleşik kişilerin Türkiye’de yaptıkları doğrudan yatırım stokuna ilişkin veriler, toplam yabancı sermayeli şirketler içinden sermaye büyüklükleri esas alınarak gruplandırılmış şirketlerin “**tabakalandırılmış örnek alma yöntemine**” göre **seçilmesiyle** 2001 yılından bu yana yıllık olarak yapılan **anketler yoluyla sağlanan** ve söz konusu şirketlerin defter ve piyasa değerlerini de içeren bilgilerden derlenmektedir. Yabancı sermayeli şirketler anketinde, belirlenen sermaye miktarlarına göre şirketler büyük, orta ve küçük ölçekli olarak ayrıştırılmakta, büyük ölçekli firmaların tümüne anket gönderilirken, küçük ve orta ölçekli firmalardan tabaklandırılmış örnek alma yöntemine göre seçilenlere anket gönderilmekte, her yıl yeni kurulan firmalar da aynı yöntemlerle ankete dahil edilmektedir. Söz konusu anketle bildiri yapılan şirket değerleri; yıllık ve izleyen yılda gösterge niteliğinde yayınlanan aylık uluslararası yatırım pozisyonuna “**piyasa fiyatı**” **üzerinden yansıtılan** yurt içi doğrudan yatırım stoğu değerlerinin hesaplanmasında kullanılmaktadır.

Yurt içi doğrudan yatırım stokunun piyasa değeri hesaplanırken, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nda (**İMKB**) hisselerinin alım-satımı yapılan şirketlerin **piyasa değerleri için İMKB’de oluşan piyasa değerleri; diğer firmalar için ise defter değerlerinin İMKB tarafından yayınlanan ilgili sektöre ait piyasa değeri/defter değeri oranı ile çarpılmasıyla** bulunan değerler kullanılmaktadır. Anket verileri kullanılarak Türkiye’deki doğrudan yatırımlar stokunun coğrafi ve sektörel dağılımı da yapılmaktadır.

6) Portföy Yatırımları:

a) Tanım:

Portföy yatırımları **hisse senedi ve borç senetlerine** yapılan yatırımları içermekte ve doğrudan yatırımların aksine, **hisse senedine toplam olarak yüzde 10’un altında yaptığı yatırım**la yatırımcı, bu senetleri ihraç eden kuruluşun **yönetiminde etkin olmamaktadır**. Doğrudan yatırımlarda yatırımcı, yatırım

sermayesinin yanı sıra üretim teknolojisi ve işletmecilik bilgisini de beraberinde getirirken, portföy yatırımlarında yabancı yatırımcının sermayeden başka bir katkısı bulunmamaktadır.

b) Sınıflama:

UYP'de portföy yatırımları kalemi,

i) Enstrümana göre:

- Hisse senetleri
- Borç senetleri

ii) Sektörlere göre:

- Genel Hükümet
- Bankalar
- Diğer Sektörler

alt başlıklarında takip edilmektedir.

c) Veri kaynakları:

i) Portföy Yatırımları - Varlıklar:

Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışından hisse senedi, tahvil (Hazine Müsteşarlığı'nca yurt dışında ihraç edilen menkuller hariç), bono ve benzeri menkul kıymet alımlarına ilişkin portföy yatırımları verileri; **bankalar, sigorta şirketleri, factoring ve finansal kiralama firmaları ile finansal olmayan şirketler nezdinde gerçekleştirilen "Portföy Yatırım Anketi"** ile elde edilen bilgilerden sağlanmaktadır. Söz konusu anket, Merkez Bankası'nca yurt içinde yerleşiklerin yurt dışındaki portföy yatırımlarının stok değerini belirlemek için, 2001 yılından itibaren düzenli olarak yıllık, Mart 2006 döneminden itibaren de üçer aylık dönemlerde yapılmaktadır. Söz konusu anket ile yurt dışı portföy yatırımlarının coğrafi dağılımı da elde edilebilmekte, aynı zamanda Türkiye'nin 2001 yılından beri düzenli olarak katıldığı ve IMF tarafından üye ülkeler nezdinde gerçekleştirilen "Eşgüdümlü Portföy Yatırım Anketi (Coordinated Portfolio Investment Survey-CPIS)"ne de veri sağlanmaktadır.

ii) Portföy Yatırımları - Yükümlülükler:

Hazine Müsteşarlığı'nın ve kamu bankalarının yurt dışından tahvil ihracı yoluyla gerçekleştirdikleri borçlanma verileri Hazine Müsteşarlığı'nca sağlanırken, yurt dışında yerleşik kişilerin Türkiye'deki portföy yatırımlarına ilişkin hisse senedi ve borç senedi niteliğindeki diğer yükümlülükler, saklama hizmeti veren banka ve kuruluşlar ile İMKB tarafından sağlanmaktadır.

2005 yılından itibaren, yurt dışında yerleşik kişilerin Türkiye'deki **hisse senedi yatırımlarına ilişkin veriler; Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.'nden günlük olarak** alınmaya başlanmıştır. Elde edilen bilgilerle bulunan piyasa değeri UYP'de stok veri olarak, **iki dönem arasındaki değişim ise fiyat ve kur hareketlerinden arındırıldıktan sonra ödemeler dengesi istatistiklerinde akım veri** olarak kullanılmaktadır. Söz konusu hesaplamada hisse senedi stoku içinde yer alan ancak yüzde 10 kriterini aşması nedeniyle doğrudan yatırım konusu olan ve İMKB'nda gerçekleştirilen hisse senedi alımları, "Portföy Yatırımları" kaleminden çıkarılarak "Doğrudan Yatırımlar" kalemine yansıtılmaktadır.

Hazine Müsteşarlığı tarafından yurt dışında ihraç edilmiş tahvil stokundan, Türkiye'de yerleşik bankalar ile gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan stok tutarı, yerleşiklik ilkesi gereğince, bankalar için 2001 yılından, gerçek ve tüzel kişiler içinse 2003 yılından başlayarak düşülmektedir. Böylece, Hazine Müsteşarlığı tarafından yurt dışında ihraç edilen tahvil ihraç stoku, yayımlanan Türkiye'nin dış borç verilerinde mülkiyet ayrımı gözetmeksizin ihraç değerinin tamamı üzerinden kayıt görürken, UYP'de yurt dışında yerleşik kişilerin mülkiyetinde olan kısmına göre uyarlanmış olarak yansıtılmaktadır. Ayrıca, **yurt dışında yerleşik kişilerin mülkiyetindeki Devlet İç Borçlanma Senetleri de UYP'na yansıtılmaktadır.**

Buna göre, Türkiye'nin Dış Borç Stoku verileriyle UYP'de yer alan ilgili kalemler arasında oluşan fark aşağıdaki örnekle açıklanmıştır.

2008 (Milyon ABD doları)	DIŞ BORÇ - Tahviller	UYP - Borç Senetleri
TOPLAM	38.907	45.606
Yurt dışında ihraç edilen tahviller		
(Yurt dışı yerleşiklerin mülkiyetinde)	38.907	25.173
Yurt içinde ihraç edilen tahviller	-	
(Yurt dışı yerleşiklerin mülkiyetinde)		20.433

7) Diğer Yatırımlar:

a) Tanım:

Doğrudan yatırım, portföy yatırımları ve rezervler dışında kalan diğer sermayeye ilişkin stoklar bu bölümde yer almaktadır. Bunlar arasında yer alan kalemler ve tanımları aşağıdadır.

i) **Ticari Krediler:** İhracatçıların yurt dışındaki alıcı firmalara verdikleri, ithalatçıların ise yurt dışındaki ihracatçı firmalardan sağladıkları **malın bedelinin fiili ithalattan sonra vadeli ödenmesi şekliyle sağlanan** kredilerin stoklarıdır. Buna göre, dış ticaret verileri içinde yer alan mal mukabili, vadeli akreditif, kabul kredili ve alıcı firma prefinansmanı ödeme şekilleri ticari kredi sayılmaktadır.

ii) **Krediler:** Bir **sözleşmeye bağlı olarak** belirlenen vadelerde **anapara ile faiz ödemeleri** gerçekleştirilen nakit fon bakiyelerinden oluşur.

iii) **Mevduatlar:** Bankalar nezdindeki **yabancı para ve Türk lirası fon** stoklarını gösterir.

b) Sınıflama:

UYP'de diğer yatırımlar,

i) Enstrümana göre:

- Ticari Krediler
- Krediler
- Mevduatlar

ii) Sektörlere göre:

- Merkez Bankası
- Genel Hükûmet
- Bankalar
- Diğer Sektörler

iii) Vadeye göre:

- Kısa vadeli (sözleşme tarihi ile son ödeme tarihi arası **365 güne (dahil) kadar** olanlar)
- Uzun vadeli (sözleşme tarihi ile son ödeme tarihi arası **365 günü aşanlar**)

ayrımalarında takip edilmektedir.

c) Veri kaynakları:

i) Diğer Yatırımlar - Varlıklar:

Türkiye’de yerleşik kişilerin ticari kredi alacak bakiyelerine, kullanımlara ilişkin ilgili dış ticaret istatistik verilerinin toplamından, hareketli ortalamalar yöntemiyle belirlenen ödemelerin düşülmesi sonucu ulaşılmaktadır.

Nakit kredi alacakları ve bankaların yurt dışındaki bankalar nezdindeki varlıkları banka kayıtlarından; yurt içinde yerleşik kişilerin yurt dışındaki mevduatlarına ilişkin veriler ise Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) istatistiklerinden derlenmektedir.

ii) Diğer Yatırımlar - Yükümlülükler:

Ticari kredi yükümlülük bakiyesine, dış ticaret istatistik verileri ile işleme aracılık eden banka kayıtları kullanılarak ulaşılmaktadır.

Kamu sektörünün uzun vadeli dış borcuna ilişkin veriler, Hazine Müsteşarlığı tarafından, özel sektörün uzun vadeli dış borç verileri ile tüm sektörlerin kısa vadeli dış borç verileri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş. (Merkez Bankası) İstatistik Genel Müdürlüğü, Ödemeler Dengesi Müdürlüğü tarafından derlenmektedir.

Kamu banka ve KİT'ler haricindeki Türkiye'de yerleşik bankalar, bankacılık dışı finansal kuruluşlar ile finansal olmayan kuruluşlar ve hanehalkı tarafından, yurt dışından temin edilen bir yıldan (365 günü aşan süreler) uzun vadeli kredilerin istatistiki takibi, kullanım ve geri ödeme işlemlerini gerçekleştiren bankalarca kredi borçlusundan temin edilerek Bankamıza bildiri yapılan ayrıntılı bilgilerle sağlanmaktadır. Ayrıca, Türkiye'ye getirilmeden yurt dışında yapılan kullanım ve ödeme bilgileri borçlu firmalardan sağlanmaktadır.

Türkiye'de yerleşik bankaların 180 gün-365 gün arası vadelerle sağladıkları krediler ile bankacılık dışı finansal kuruluşlar, finansal olmayan kuruluşlar ve hane halkı tarafından yurt dışından temin edilen bir yıldan kısa vadeli nakit krediler, Merkez Bankası İstatistik Genel Müdürlüğü, Ödemeler Dengesi Müdürlüğü'nce kullanım ve geri ödeme işlemlerini gerçekleştiren bankalarca kredi borçlusundan temin edilerek kredi bazında yapılan bildirimlerle ayrıntılı olarak takip edilmektedir.

Yurt dışında yerleşik kişilerin mevduatlarına ilişkin veriler ise Merkez Bankası ve banka kayıtlarından elde edilmektedir.

8) Rezervler:

a) Tanım:

Rezerv varlıklar, kullanıma hazır, ödemeler dengesi finansman ihtiyaçlarını karşılamak, döviz kurlarını etkileyecek döviz piyasalarına müdahale etmek, ekonomiye ve milli paraya güveni sağlamak ve dış borçlanmaya bir temel olarak hizmet etmek gibi diğer ilgili amaçlar için parasal otorite tarafından kontrol edilen dış varlıklardır.

b) Sınıflama:

Enstrümana göre:

i) Parasal Altın Rezervleri: Merkez Bankası'nın altın rezervleri,

ii) Özel Çekiş Hakları (SDR): Türkiye'nin kotası çerçevesinde Merkez Bankası'na rezerv sağlamak amacıyla IMF tarafından tahsis edilen SDR cinsinden uluslararası rezerv,

iii) IMF nezdinde Rezerv Varlıklar: Türkiye'nin kredi dilimlerinden satın alışların toplamı,

iv) Yabancı para: Merkez Bankası'nın ödemelerde hemen kullanabileceği yurt dışı bankalar nezdindeki mevduatlar ile menkul kıymetler,

alt gruplarında izlenmektedir.

c) Veri kaynakları:

Merkez Bankası kayıtlarından elde edilmektedir.

III- AKIM-STOK İLİŞKİSİ:

Stoklar her **dönem sonunda geçerli piyasa değerleri üzerinden** değerlendirilmekte ve yine dönem sonunda geçerli kurlarla ABD dolar karşılıkları bulunmaktadır. Buna göre **dönem sonu piyasa fiyatlarıyla ve cari kurlarla değerlendirilmiş varlık ve yükümlülük kalemleri için iki dönem arasındaki fark, ödemeler dengesi finans hesaplarındaki akım rakamlar ile iki dönem arasındaki piyasa değeri değişimi ve kur farklarından oluşmaktadır.**

Örneğin; "Portföy Yatırımları-Yükümlülükler" kalemi altında yer alan 2007 yılı sonu itibarıyla 64.201 milyon ABD doları olan yurt dışında yerleşik kişilerin mülkiyetindeki hisse senedi stoku 2008 yılı içinde yapılan ve ödemeler dengesi istatistiklerine yansıtılan net alımlar nedeniyle 716 milyon ABD doları artmış, ancak hisse senetlerindeki fiyat düşüşleri ve döviz kuru değişimi nedeniyle 41.721 milyon ABD dolar değer kaybederek 2008 yıl sonu cari piyasa ve kur değerleriyle yıl sonunda 23.196 milyon ABD dolarına düşmüştür. Aynı kalem altında "Borç Senetleri-Genel Hükümet-Yurtiçi"nde yer alan yurt dışında yerleşik kişilerin mülkiyetindeki Devlet İç Borçlanma Senetleri, 2007 sonu itibarıyla 32.166 milyon ABD doları iken, 5.073 milyon ABD dolarlık net satışlar ve 6.660 milyon ABD dolarlık değer ve kur farkından dolayı azalış nedeniyle 2008 yıl sonunda 20.433 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Bu işlemlerin ödemeler dengesi istatistikleri ve UYP'na yansımaları aşağıdaki gibidir. Örnekte de görüleceği üzere, yıl içindeki alım ve satımlar ödemeler dengesi istatistiklerine kaydedilmekte, değer ve kur farkı değişimleri ise UYP'ye yansımaktadır. Böylece iki dönem arasındaki stok farkı içindeki değer ve kur farkı değişimleri ödemeler dengesi istatistikleri ile UYP arasındaki farkı oluşturmaktadır.

Akım-Stok İlişkisi (Milyon ABD doları)	2007 yıl sonu stoğu	Ödemeler Dengesi İşlemleri	Değer ve Kur Farkı Değişimleri	2008
Hisse senetleri	64.201	716	- 41.721	23.196
Borç Senetleri-Yurtiçi	32.166	-5.073	- 6.660	20.433

IV- SEKTÖRLER:

Uluslararası Yatırım Pozisyonu sektörel dağılımında, ortak ekonomik amaçlarına göre 4 ana grupta sınıflanmakta olup, bu dağılım içeriğindeki ilgili kuruluşlar aşağıda açıklanmaktadır.

- 5) **Merkez Bankası:** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş. yer almaktadır.
- 6) **Genel Hükümet :** Merkezi yönetim, yerel yönetim ve hükümet tarafından yönetilen sosyal güvenlik kurumlarını kapsamaktadır. Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) bu sektöre dahil değildir.
- 7) **Bankalar:** Merkez Bankası dışındaki; kamu veya özel kişilerin sahip olduğu, katılım bankaları dahil bankaları kapsamaktadır. Bu grupta yer alan bankalardan T.C. Ziraat Bankası A.Ş., Türkiye Halk Bankası A.Ş., Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. ve Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. “Kamu Bankaları”, diğer bankalar ise “Özel Bankalar” olarak sınıflandırılmaktadır.
- 8) **Diğer Sektörler:** Bu grupta fonksiyonlar itibariyle aşağıdaki kuruluşlar yer almaktadır.
 - a) Sigorta, emeklilik ve diğer finansal aracılık hizmetleri veren şirketlerden oluşan “bankacılık dışı finansal kuruluşlar”;
 - b) Faaliyet alanı mal ve hizmet üretimi olan şirketlerden oluşan “finansal olmayan kuruluşlar (KİT’ler dahil)”;
 - c) Ticari birlikler, yardım dernekleri gibi “kar amaçlı çalışmayan kuruluşlar”.
 - d) Gerçek kişilerden oluşan “hanehalkı”;

Diğer taraftan, “Diğer Sektörler” mülkiyet açısından bakıldığında KİT’lerin yer aldığı “**Diğer Sektörler-Kamu**”, mülkiyeti özel kişiler elinde bulunan diğer şirketler ile hanehalkı “**Diğer Sektörler-Özel**” olarak da tanımlanmaktadır.

V- EKONOMİK FAALİYET SINIFLAMASI:

UYP’de ekonomik faaliyetler sınıflaması; Avrupa Birliği tarafından geliştirilen, ekonomik faaliyetlerin çeşitli istatistiki sınıflamalarını gösteren **Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması’na (Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne - NACE Rev 1.1)** göre yapılmaktadır. Söz konusu sınıflama dağılımı firmaların beyanlarından veya bankalar aracılığıyla elde edilen bilgilerden sağlanmakta ve belli dönemlerde yapılan iyileştirme çalışmalarıyla güncellenmektedir.

Yurt dışında yerleşik kişilerin İMKB’nda gerçekleştirdikleri **hisse alımlarına** ilişkin stoklarda ise borçlunun ekonomik faaliyet sınıflaması **İMKB tarafından belirlenen sektör ayırımına göre** yapılmaktadır.

VI- YAYIM:

Türkiye’nin yurt dışı varlık ve yükümlülüklerinin belli bir tarih itibarıyla stok değerini gösteren UYP, **1996 yılından itibaren** derlenmeye başlanmıştır. 2000 yılında varlık ve yükümlülük kalemlerine doğrudan yatırım ve 2001 yılında varlık kalemine Türkiye’nin yurt dışı portföy yatırım stok rakamlarının eklenmesi ile UYP, varlıklarda; portföy yatırımları, doğrudan yatırımlar, diğer yatırımlar, rezerv varlıklar, yükümlülüklerde ise doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları ve diğer yatırımlar ana kalemlerinden oluşacak şekilde **yıllık ve gösterge niteliğinde aylık olarak** yayımlanmaktadır.

1) Yıl sonları itibarıyla yayımlanan UYP:

Türkiye’nin finansal yurt dışı varlık ve yükümlülüklerini gösteren UYP verileri, **tüm verilerin derlenmesinin tamamlanmasıyla yıl sonları itibarıyla kesinleştirilerek** her yılın Haziran ayı sonunda yayımlanmaktadır.

2) Ay sonları itibarıyla gösterge niteliğinde yayımlanan UYP:

Yıl sonları itibarıyla kesin verileri yayımlanan UYP, “Yurt içinde Doğrudan Yatırım” ile “Portföy Yatırımları- Varlıklar” kalemleri için aşağıda açıklandığı şekilde yapılan hesaplama ve geçici veri kullanma yöntemiyle ay sonları itibarıyla, gösterge niteliğinde de yayınlanmaktadır.

Ay sonlarına ilişkin gösterge niteliğindeki UYP’de, yurt dışında yerleşik kişilerin Türkiye’de yaptıkları **doğrudan yatırım stok verileri**, yıl sonlarında yapılan yabancı sermayeli şirketler anket sonuçlarının, ay sonları itibarıyla, İMKB verilerinden yararlanarak piyasa değerine getirilmesi ve bulunan tutara, ödemeler dengesi istatistiklerine yansıyan Türkiye’deki doğrudan yatırımlara ilişkin ilgili ay akım rakamların eklenmesi ile hesaplanmaktadır.

UYP’nun “**Varlıklar**” bölümündeki **portföy yatırımlarına** dayanak teşkil eden yıllık portföy yatırım anketi, üçer aylık dönem sonları itibarıyla da derlenmektedir. Söz konusu anket ile üçer aylık dönemlerde elde edilen stok rakamı, izleyen aylardaki UYP’de kullanılmakta, bir sonraki üçer aylık anket sonuçlarına göre güncellenmektedir. Yine “**Varlıklar**” bölümünün “**Diğer Yatırımlar**” kaleminde yer alan ve BIS istatistiklerinden derlenen yurt içinde yerleşik kişilerin yurt dışındaki mevduatlarına ilişkin veriler ise, BIS’in söz konusu verileri yayınlama tarihine bağlı olarak UYP’na gecikmeli yansıtılmaktadır.

Yayımlama takvimi <http://www.tcmb.gov.tr/yeni/veriyay/takvim.html> ve <http://www.tcmb.gov.tr/die/rc/rc2001iiptr.htm> adreslerinde yer almaktadır.